

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

Ганна Реґо, Інна Іваничко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ
МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
здобувачами першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 012 Дошкільна освіта**

Ужгород 2024

УДК. 373.2(076):37.091.12

Ш 57

Рего Г.І., Іваничко І.І. Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку здобувачами першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 48 с.

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку здобувачами першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта розкривають організаційно-методичні принципи та містять необхідні матеріали для навчально-методичного забезпечення практичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (завдання практики, права та обов'язки студентів-практикантів, зміст та організаційні аспекти проведення занять, завдання самостійної та індивідуальної роботи студентів, вимоги до оформлення звітної документації, засоби діагностики та критерії оцінювання результатів практики, рекомендовані джерела інформації.) Видання орієнтоване на студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта та викладачів закладів вищої освіти.

Укладачі:

Рего Ганна Іванівна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи;

Іваничко Інна Іванівна асистент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Рецензенти:

Попадич О.О., професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Маляр Л.В., доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

*Рекомендовано до друку:
науково-методичною комісією
факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №3 від 29.10.2024 р.)*

© Рего Г.І., Іваничко І.І. 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет» 2024 р.

ЗМІСТ

1. Мета та завдання практики.....	4
2. Організація практики в групах молодшого дошкільного віку.....	6
3. Обов'язки учасників педагогічної практики.....	10
4. Бази практики.....	11
5. Індивідуальні завдання для проходження педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку.....	13
6. Орієнтовне календарне планування на період проведення педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку.....	13
7. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів педагогічної практики...	15
8. Методичні рекомендації щодо реалізації завдань педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку.....	17
9. Рекомендовані джерела інформації.....	18
10. Додатки.....	23

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення педагогічних та психологічних дисциплін, удосконалення фахових компетентностей, формування у них професійних умінь та розвиток творчого потенціалу в педагогічній діяльності.

Основними *завданнями* педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку майбутніх вихователів в ЗДО є:

- набуття студентами професійних якостей майбутнього фахівця, виховання поваги до обраної професії;
- залучення студентів до безпосередньої практичної діяльності, формування в них професійних умінь і навичок, необхідних для подальшої успішної трудової діяльності;
- закріплення зв'язку теоретичних знань, здобутих студентами під час навчання, з практикою;
- вироблення в студентів творчого дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності, формування навичок аналізу результатів своєї праці та потреби професійного самовдосконалення.

Відповідно до освітньої програми, проходження педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, полікультурне середовище, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки в полікультурному суспільстві.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС-21. Здатність працювати з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними

КС-22. Здатність працювати в полікультурному середовищі

Відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта», педагогічна практика повинна забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН): розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку; розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій; розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин; розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку; здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти; встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці; здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю; визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності; проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей; володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку; збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини; враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку; дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку; ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.

ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої студенти ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Для проходження практики академічна група студентів розподіляється на підгрупи з 2-3 осіб, які направляються у ЗДО для роботи з однією групою дітей молодшого дошкільного віку.

Студент, який має академічну заборгованість, до проходження педагогічної практики в ЗДО не допускається. У разі невиконання студентом практикантом програми практики з поважних причин, розпорядженням університету

дозволяється проходження практики до кінця навчального семестру без відриву від занять в університеті.

Обов'язковою умовою допуску студента до проходження педпрактики є проходження ним медичного огляду та відповідно оформлення медичної книжки.

Режим роботи студентів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики. Щоденно студенти повинні знаходитися в ЗДО до 5 годин. Згідно з розкладом режимних процесів, у першій половині дня студент-практикант виконує завдання практики з 8.00 до 13.00, у другій половині дня – з 15.00 до 18.00.

На період практики призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу групи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує студентів про консультації, семінари.

Самостійна робота здобувача вищої освіти-практиканта передбачає:

- організація власної навчальної та педагогічної діяльності;;
- опрацювання науково-теоретичних, навчально-методичних, дидактичних матеріалів;
- добір наукових, науково-інформаційних, медіатекстів для навчально-методичного забезпечення;
- вивчення інноваційного педагогічного досвіду.

Послідовність реалізації завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється вихователем-методистом та керівником від бази практики. Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану.

Під час проходження практики здобувач спостерігає за роботою вихователя у групах молодшого дошкільного віку та допомагає виконувати його обов'язки. Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і здійснюють таку роботу:

I. Спостереження та аналіз педагогічної діяльності вихователя групи молодшого дошкільного віку

Програма педагогічної практики орієнтована на забезпечення всебічного професійного становлення студентів-практикантів через виконання різнопланових організаційно-педагогічних завдань, пов'язаних із діяльністю вихователя молодшої групи.

Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в групі передують ознайомлення здобувачів освіти-практикантів з дошкільним закладом та організацією його роботи. Практика розпочинається з бесіди здобувачів освіти із керівником дошкільної установи, під час якої практиканти отримують загальні відомості про ЗДО (тип, вид, контингент вихованців, основні напрями навчально-виховної роботи з дітьми, пріоритетні завдання). Вони дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування навчально-виховної роботи прийняті в закладі. Завідувач ЗДО також проводить інструктаж здобувачів освіти щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Основним змістом роботи студентів-практикантів на початку педагогічної практики є спостереження та аналіз педагогічної діяльності вихователя-

наставника. Студент-практикант вивчає режим життя групи та специфіку організації життєдіяльності дітей молодшого дошкільного віку. Особливу увагу слід звернути на організацію педагогічного процесу: комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Доцільно проаналізувати перспективні та календарні плани роботи групи за місяць, що передує початку практики, та зорієнтуватися у змісті програми.

Здобувач освіти-практикант має щодня ознайомлюватися з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь. У бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, методів та прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу та власного використання аспекти педагогічного процесу.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка та проведення занять із дітьми. Здобувач освіти-практикант залучається до процесу підготовки занять: допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створює умови для проведення заняття в групі. Обговорює відвідане заняття з вихователем-наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття та власні творчі ідеї щодо навчання дітей, що виникли під час перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, практикант ознайомлюється також із методичним та дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу. Він аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, а також можливі умови їх використання у подальшій діяльності під час педагогічної практики.

В ЗДО важливу роль відіграють показові заняття, які демонструють різноманітність педагогічних підходів та методик. Ці заняття можуть бути комплексними, комбінованими, тематичними, інтегрованими, а також фронтальними, груповими чи індивідуальними. Вони не тільки сприяють розвитку дітей, але й надають можливість практикантам спостерігати та аналізувати ефективність різних форм навчання, фіксуючи свої спостереження у щоденниках для подальшого обговорення та вдосконалення методик.

III. Самостійне виконання обов'язків вихователя.

Під час педагогічної практики, студенти, мають змогу активно застосовувати теоретичні знання на практиці. Вони допомагають вихователям у проведенні щоденних режимних процесів, зокрема: прийом дітей вранці, організація харчування, сну, проведення фізичних вправ та ігор. Це дозволяє студентам-практикантам розвивати навички спостереження, аналізу та самостійного виконання обов'язків вихователя, що є критично важливим для їх професійного зростання.

У процесі проходження педагогічної практики здобувачі освіти мають можливість розвивати свої навички, плануючи та проводячи заняття згідно з перспективними та календарними планами. Самостійне складання детального плану навчально-виховної роботи та його координація з педагогом-наставником дозволяє здобувачам глибше зрозуміти вимоги дошкільної освіти та ефективно

адаптувати їх до індивідуальних потреб дітей. Затвердження планів та конспектів занять є важливим етапом, який забезпечує якість педагогічного процесу.

На завершення робочого дня, студент-практикант аналізує виконану роботу, записує враження та висновки в щоденник практики. Такий підхід допомагає студенту розвивати критичне мислення та самооцінку, що є ключовими навичками для професійного зростання.

Підготовка до занять з дітьми вимагає від студента не лише знань, але й уміння ефективно використовувати методичні матеріали та адаптувати інформацію до потреб дітей. Важливою є здатність будувати позитивні взаємини з дітьми, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку навичок. Врахування індивідуальних особливостей кожної дитини та застосування диференційованого підходу є ключовими для успішної освітньої практики.

Кожне заняття, яке проводить студент-практикант, є важливим етапом у його професійному розвитку. Воно дає можливість застосувати теоретичні знання на практиці та отримати цінний досвід. Обговорення занять з наставником та методистом допомагає студенту краще зрозуміти свої сильні сторони та аспекти, які потребують поліпшення. Оцінювання та фіксація результатів у щоденнику та журналі обліку є ключовими для відстеження прогресу студента.

Організація свят, ігрової діяльності сприяють формуванню компетенцій у сфері організації життєдіяльності дітей. Інноваційні методи навчання, які використовуються під час занять, сприяють розвитку критичного мислення та креативності в дітей. Обговорення проведених заходів з наставниками та керівниками практики є ключовим для отримання зворотного зв'язку та подальшого професійного розвитку.

Під час педагогічної практики, студенти-практиканти мають унікальну можливість провести відкрите залікове заняття, яке дозволяє здобувачам освіти-практикантам продемонструвати свої навички та знання. Обговорення, що відбувається після заняття, є ключовим для рефлексії та самовдосконалення. Аналіз заняття допомагає визначити ефективність викладання та виявити можливі шляхи покращення.

III. Оформлення звітної документації

Протягом практики у групах молодшого дошкільного віку практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу ділової документації дошкільного закладу. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Після завершення практики студент обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції студенти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

До обов'язків студента-практиканта входить:

- здійснювати свою роботу у відповідності до вимог Статуту ЗДО;
- виконувати розпорядження керівників практики (як з боку ЗДО, так і з боку університету);
- виконувати усі види діяльності, передбачені програмою практики в групах молодшого дошкільного віку, перспективним плануванням ЗДО та індивідуальним планом проходження практики студента-практиканта;
- дотримуватись правил виробничої дисципліни, морально-етичних норм спілкування з адміністрацією університету та ЗДО, вихователями, дітьми та батьками;
- дотримуватись правил техніки безпеки, заходів охорони здоров'я та збереження життя дошкільників;
- надавати гуманістичної спрямованості режимним процесам та освітній роботі ЗДО в цілому.

Під час проходження педагогічної практики в ЗДО студент-практикант має право:

- вносити свої пропозиції щодо вдосконалення режимних процесів та освітнього процесу ЗДО;
- користуватись наочними посібниками, навчально-методичним забезпеченням групи та методичного кабінету ЗДО.

Права й обов'язки керівника практики

Керівник педагогічної практики має право:

- постійно відвідувати ЗДО з метою контролю за виконанням студентами практикантами завдань практики;
- перевіряти ведення поточної документації (щоденника практики, планування режимних процесів групи та освітнього процесу ЗДО);
- ознайомитися з нормативно-правовою документацією ЗДО і навчально-методичними посібниками групи дітей молодшого дошкільного віку;
- вести облік відвідування студентами-практикантами ЗДО, за яким вони закріплені;
- вказувати на недоліки, давати методичні рекомендації та висловлювати побажання щодо освітньої діяльності практиканта в ЗДО;
- аналізувати й оцінювати залікові форми роботи, проведені студентами практикантами.

Функціональні обов'язки працівників ЗДО

Завідувач закладу дошкільної освіти:

- перед початком практики контролює підготовленість бази дошкільного навчального закладу;

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів: інструктаж з охорони життя та здоров'я дітей молодшого дошкільного віку, з охорони праці і техніки безпеки;
- контролює забезпечення нормальних умов праці й побуту студентів;
- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- у тісному контакті з керівником практики від кафедри забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;
- затверджує характеристики студентів-практикантів;
- має право надати письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо її поліпшення.

Вихователь-методист ЗДО:

- забезпечує необхідні умови для успішного проведення навчальної практики;
- знайомиться з загальним планом практики;
- несе відповідальність за призначення вихователів-наставників;
- забезпечує розподіл студентів за віковими групами;
- спостерігає за роботою вихователів і студентів;
- знайомить студентів з основами планування навчально-виховної роботи в ЗДО;
- має право залучати студентів до виконання завдань методичного характеру;
- забезпечує їх необхідною літературою і посібниками;
- разом із завідувачем ЗДО має право надати письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо її поліпшення.

Вихователь ЗДО:

- створює умови для успішного проходження студентами практики;
- знайомить студентів з основами планування освітньої роботи в конкретній віковій групі, з веденням обов'язкової документації;
- знайомить студентів зі складом дітей в групі, надає стисло психолого-педагогічну характеристику кожної дитини;
- знайомить студентів з центрами (осередками), обладнанням і дидактичними матеріалами, їх призначенням в групі та правилами користування;
- надає зразок гуманного й турботливого ставлення до дітей;
- проводить показові режимні моменти, заняття (за планом практики);
- вихователь – наставник практики при потребі студентів надає консультації;
- забезпечує практикантів необхідними посібниками, обладнанням і матеріалом; залучає студентів до виготовлення дидактичної наочності;
- спостерігає й аналізує самостійне проведення студентами режимних моментів.

БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази «Педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку» визначаються довгостроковими і короткостроковими договорами між університетом і закладами освіти всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходженнями практики можуть виступати заклади дошкільної освіти, початкова школа з структурним дошкільним підрозділом, центри розвитку дітей, приватні дошкільні заклади.

Бази практик повинні відповідати наступним вимогам:

- забезпечувати виконання здобувачами вищої освіти програми практики;
- мати у своєму складі структури, що відповідають спеціальності за якими здійснюється підготовка фахівців;
- здійснювати кваліфіковане керівництво практикою здобувачів вищої освіти;
- надавати здобувачам вищої освіти право користуватись документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства;
- надавати можливість подальшого працевлаштування випускникам Університету.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умовами підписання короткострокового договору між факультетом та підприємством.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформляється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми навчання – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження практики:

1. Березівський заклад дошкільної освіти Горінчівської сільської ради Хустського району
2. Боронявський ЗДО(ясла-садок) Хустського району
3. Великогеєвецький ЗДО «Казковий палац» Сюртівської ТГ Ужгородського району
4. Великоком'ятівський ЗДО ясла-садок, Виноградівської ОТГ Берегівського району
5. Водицький ЗДО Великобичківської селищної ради Рахівський район
6. Заклад дошкільної освіти №31 "Перлинка" м. Ужгород
7. Заклад дошкільної освіти №8 "Дзвіночок" загального розвитку Ужгородської міської ради
8. ЗДО (ясла-садок) №8 Виноградівської міської ради
9. ЗДО № 1 «Веснянка» смт. Великий Березний
10. ЗДО № 40 загального розвитку м. Ужгород
11. ЗДО №2 «Сонечко» смт. Міжгір'я
12. ЗДО №30 м. Ужгород
13. ЗДО №31 Перлинка м. Ужгород
14. Золотарівський ЗДО «Сонечко» (ясла-садок) Драгівської сільської ради, Хустського району
15. Кам'яницька початкова школа «Капітошка» Оноківської сільської ради Ужгородського району (структурний дошкільний підрозділ)
16. Комунальний заклад "Лінцівський ліцей Середнянської селищної ради" (дошкільний підрозділ)
17. Крайниківський дошкільний навчальний заклад (ясла-сад) Крайниківської сільської ради Хустського району
18. Лазівський заклад дошкільної освіти ясла-садок Тячівської міської ради

19. Мукачівський заклад дошкільної освіти № 10
20. Середнянський заклад дошкільної освіти «СОНЕЧКО» (ясла-дитсадок) загального розвитку Середнянської селищної ради Ужгородського району
21. Соломонівський ЗДО «Усмішка» с. Соломоново Чопське ОТГ
22. Турицьке ЗДО с. Туриця Тур'я - Реметівської ОТГ
23. Усть - Чорнянський заклад дошкільної освіти (ясла - садок) Усть - Чорнянської селищної ради Тячівського району

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти в процесі проходження педагогічної практики охоплює такі види завдань:

1. Підготувати конспект виховного заходу (згідно з календарно-тематичним планом групи).
2. Підготувати гру-квест, метою якої є формування у дітей морально-етичних якостей (при цьому із врахуванням вікових особливостей вихованців)
3. Підготувати дидактичний або роздатковий матеріал для проведення індивідуальної роботи з дітьми молодшого дошкільного віку (вправи, ігри з розвитку пізнавальних психічних процесів та мовлення).

ОРІЄНТОВАНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
<i>Підготовчий етап</i>		
1	<p>1. Настановча конференція зі здобувачами проводиться на факультеті. Під час конференції здобувачі ознайомлюються з метою, завданнями, змістом програми педагогічної практики, місцем проведення, тривалістю практики, відповідальним керівником практики, обов'язками та правами студента-практиканта. Вони також консультуються з керівниками практики та методистами від кафедри щодо інструктажу з техніки безпеки та трудової дисципліни в закладі дошкільної освіти, порядку оформлення звіту, переліком звітної документації та особливостями захисту матеріалів практики.</p> <p>2. Після настановчої конференції здобувачі ознайомлюються із закладом дошкільної освіти.</p> <p>3. Студент-практикант розробляє індивідуальний план роботи на період практики.</p>	1 день

<i>Ознайомлювальний етап</i>		
2	<p>1. Вивчення нормативно-правового забезпечення функціонування ЗДО, а також сучасних вимог до організації освітнього процесу.</p> <p>2. У перші дні практики студент-практикант ознайомлюється із принципами організації предметно-розвивального середовища в групі, вивчає особливості освітнього процесу та проводить спостереження за методиками проведення режимних процесів в I та II половині дня.</p>	2-5 день
<i>Основний етап</i>		
3	<p>1. Студент-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), обговорює відвідане заняття з вихователем-наставником, фіксує у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей молодшого дошкільного віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.</p> <p>2. Спостерігає за організацією самостійної діяльності дітей молодшого дошкільного віку з метою виявлення особливостей розвитку та поведінки в I та II половині дня.</p> <p>3. На кінець другого тижня студенти завершують розробляти конспекти заняття з розвитку мовлення та культури мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природним довкіллям та художньо-продуктивної діяльності.</p>	1-2 тиждень
4	<p>1. Самостійна робота на посаді вихователя в групі молодшого дошкільного віку під керівництвом вихователя групи (студенти-практиканти планують та проводять режимні процеси, ігри-заняття, інші форми навчально-виховної роботи, організують самостійну діяльність дітей, доповнюють та вдосконалюють предметно-ігрове середовище в групі, виготовляють дидактичні та роздаткові матеріали для роботи з дітьми тощо).</p> <p>2. Продовжують психолого-педагогічне спостереження за дитиною.</p>	2-3 тиждень
5	Студенти-практиканти проводять 1 показове залікове заняття, на якому присутній керівник практики від кафедри, завідувач або методист закладу дошкільної освіти, вихователь-наставник, а також студенти-практиканти, які проходять практику в цьому закладі.	3-4 тиждень
<i>Підсумковий етап</i>		

6	1. Студент-практикант оформляє звітну документацію та готується до участі в підсумковій конференції за результатами практики. 2. Кожен студент-практикант готує письмовий звіт про роботу під час практики і мультимедійну презентацію про хід практики.	Кінець 4 тижня
Загальна тривалість практики		4 тижні

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Здобувач в термін, зазначений керівником практики від кафедри, повинен здати такі документи:

1. Звіт про проходження практики здобувач складає на підставі інформації та результатів практичної роботи, отриманих протягом практики (у довільній формі)
2. Щоденник практики, який здобувач-практикант заповнював в період практики;
3. Психолого-педагогічна характеристика дитини молодшого дошкільного віку.
4. Конспект 1-го залікового заняття (з розвитку мовлення та культури мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природним довкіллям та художньо-продуктивної діяльності).
5. Конспекти двох проведених здобувачем освіти пробних занять (з розвитку мовлення та культури мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природним довкіллям і художньо-продуктивної діяльності), а також цільової прогулянки.
6. Конспект (сценарій) виховного заходу (згідно з календарно-тематичним планом групи).
7. Конспект гри-квесту на формування у дітей морально-етичних якостей.
8. Виготовлений дидактичний або роздатковий матеріал для проведення індивідуальної роботи з дітьми молодшого дошкільного віку (вправи, ігри з розвитку пізнавальних психічних процесів та мовлення).
9. Мультимедійна презентація про проходження практики.

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів

№	Вид роботи	Бали
1.	Письмовий звіт практики	15
2.	Щоденник практики	5
3.	Психолого-педагогічна характеристика на дитину молодшого дошкільного віку.	10
4.	Конспект-розробки залікового заняття.	15
5.	Самостійно виготовлений наочний дидактичний або роздатковий матеріал	10
6.	Конспект двох проведених здобувачем освіти пробних занять з різних розділів програми та цільової прогулянки.	15

7.	Конспект (сценарій) виховного заходу згідно календарного плану	15
8.	Конспект гри-квесту	10
9.	Мультимедійна презентація про проходження практики, доповідь і захист практики	5
Разом:		100

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форма звітності для студентів

Практика вважається пройденою, якщо студент-практикант у триденний термін після завершення педагогічної практики подав методисту-керівнику практики таку звітну документацію (Додаток – А):

1. Звіт про проходження практики (у довільній формі) (Додаток – Б)
2. Щоденник практики (Додаток – В).
3. Психолого-педагогічну характеристику дитини молодшого дошкільного віку (Додаток-Г).
4. Конспект 1-го залікового заняття (з розвитку мовлення та культури мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природним довкіллям та художньо-продуктивної діяльності) (Додаток-З).
5. Конспекти двох проведених здобувачем освіти пробних занять (з розвитку мовлення та культури мовленнєвого спілкування, ознайомлення з природним довкіллям та художньо-продуктивної діяльності) (Додаток-3) та цільової прогулянки (Додаток-Є).
6. Конспект (сценарій) виховного заходу (згідно з календарно-тематичним планом групи) (Додаток-Д).
7. Конспект гри-квесту на формування у дітей морально-етичних якостей (Додаток-Е).

8. Виготовлений дидактичний або роздатковий матеріал для проведення індивідуальної роботи з дітьми молодшого дошкільного віку (вправи, ігри з розвитку пізнавальних психічних процесів та мовлення) (Додаток-Ж).

9. Мультимедійна презентація про проходження практики.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ГРУПАХ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Вимоги до оформлення звіту:

Особливе місце серед підсумкової документації навчальної практики займає звіт про проходження практики.

Обов'язковими складовими частинами звіту про проходження навчальної практики є:

1) титульний лист (із вказівкою факультету, даних про студента практиканта, керівника практики від кафедри та керівника від бази практики, інших відомостей), підшивається до звіту як його перший аркуш;

2) зміст звіту, в якому вказуються розділи звіту і відповідні сторінки; вступ із короткою характеристикою бази практики, індивідуального завдання на практику, (підшивається як другий аркуш звіту);

3) основна частина звіту за розділами відповідно до змісту звіту, в якій зазначається: який має містити наступні відомості:

- строки проходження практики;
- назва ЗДО, у якому студент проходив практику; їх коротка характеристика та специфіка діяльності;
- які умови були створені керівництвом ЗДО для проходження студентом практики;
- зміст роботи, які була виконана студентом за період проходження практики, послідовність та особливості їх виконання;
- види та характеристика завдань і доручень, які були виконані студентом, та їх результати;
- труднощі (теоретичного та практичного характеру), які виникали у студента за час проходження практики;
- пропозиції щодо поліпшення умов проходження практики в ЗДО
- пропозиції щодо вдосконалення навчального процесу, якості викладання навчальних дисциплін, підвищення ефективності навчальної практики.

Звіт про проходження практики, як правило, повинен бути надрукованим, а всі матеріали, докладені до нього – підшиті й пронумеровані.

Не підшивається, а додається до звіту заповнений щоденник практики. Обсяг звіту про проходження практики, без обліку додатків, повинен складати не менше 10 сторінок тексту з одинарним інтервалом кегля 14. Обсяг звіту про практику разом з додатками складає не менше ніж 25 аркушів.

Рекомендації щодо заповнення щоденника з практики

Щоденник з практики – це документ, який підтверджує факт її проходження. Видається здобувачу-практиканту на установчій сесії (або самостійно роздруковується здобувачем).

Припис на практику (2 сторінка щоденника) виконує функцію посвідчення про відрядження, тому обов'язково візується підписами і завіряються печатками установ.

В розділі «Календарний графік проходження практики» здобувачі зазначають види робіт, що виконуються протягом практики та кількість календарних робочих днів, що виділяються для виконання зазначених робіт.

Щоденне виконання робочих завдань фіксується здобувачем в розділі «Робочі записи під час практики».

Розділ «Відгук і оцінка роботи здобувача на практиці» заповнює керівник від установи, на базі якої відбувався 2 етап практики. Він же щоденно і фіксує присутність здобувача на практиці, підтверджуючи це підписом.

Порядок допуску звіту до захисту практики

Оформлений звіт разом з іншою документацією по практиці студент у встановлений термін здає на кафедру для перевірки керівником практикою від кафедри.

У випадку наявності суттєвих відхилень від вимог до змісту і оформлення, звіт повертається студенту на доопрацювання. Якщо звіт відповідає всім вимогам, він допускається до захисту.

На підсумковій конференції з практики у ЗВО обговорюють такі питання:

- характеристика діяльності закладу дошкільної освіти
- облік методів роботи вихователя
- рівень розвитку та особливостей дітей при реалізації проекту педагогічної діяльності студента
- результативність запланованих заходів
- самоаналіз організації різних видів діяльності дошкільнят
- самооцінка професійно-педагогічних умінь
- участь у житті педагогічного колективу
- надання допомоги в оснащенні освітнього процесу
- успіхи й труднощі при проходженні практики
- пропозиції щодо вдосконалення організації практики.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» Тернопіль : Мандрівець, 2023. 216 с.
2. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.
3. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В. О. Огнев'юк ; авт. кол. Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко [та ін.]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
4. Каплуновська О. М., Палець Ю. М., Кичата І. І. Україна - моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку. Запоріжжя: ЛПС, 2023. 104 с.

5. Лисенко Н., Мацук Л., Лисенко О. Ознайомлення з природою та основи проєкологічної освіти дітей дошкільного віку. Київ : Слово, 2019. 334 с.
6. Маценко Т.М. Іготека вихователя ДНЗ. Система розвивальних ігор для дітей 3-4-х років. II молодша група: посібник. Харків: Основа, 2019. 141 с.
7. Сисоєва С. О., Рейпольська О.Д. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку: новий погляд : наукова доповідь на засіданні президії НАПН України 27 лютого 2020 р. *Вісник національної академії педагогічних наук України*, Т.2, №1, 2020. С.1-10. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/43>
8. Я у Світі. Програма розвитку дитини дошкільного віку від народження до шести років / наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР- Україна», 2019. 460 с.

Нормативно-правова база

Нормативно-правові документи щодо організації дошкільної освіти

1. Конституція України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Конвенція про права дитини https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
3. Закон України “Про освіту” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Закон України “Про дошкільну освіту” від 06.06.2024 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
5. Закон України “Про охорону дитинства” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
6. Положення про дошкільний навчальний заклад затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF#Text>

Нормативно-правові документи щодо організації освітнього процесу

1. Рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти у 2024/2025 навчальному році <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protseesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>
2. Планування роботи в дошкільних навчальних закладах (лист МОН України №1/9 – 455 від 03.07.2009) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-455290-09#Text>
3. Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел – садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп продовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів (наказ МОН України №128 від 20.02.2002 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0229-02#Text>
4. Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності (наказ МОНУ № 446 від 20. 04.2015 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-15#Text>
5. Про дотримання порядку прийому дитини до дошкільного навчального закладу (Лист МОН молодь спорту № 1/9 – 389 від 25.05.2011 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-389736-11#Text>

6. Про затвердження Примірної інструкції з діловодства у дошкільних навчальних закладах (Наказ МОН молоді та спорту 1059 від 01.10.2012 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1059736-12#Text>

7. Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF#Text>

Нормативно-правові документи щодо організації програмно-методичного забезпечення освітньо-виховного процесу

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція). <https://ips.ligazakon.net/document/MUS34727>

2. Про Перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання в закладах дошкільної освіти https://docs.google.com/spreadsheets/d/1-6Qn3PRPqSpDreBZkBFwaPO_ZVWwhAkO-FGGutGpmC8/edit?gid=1947501369#gid=1947501369

3. Про затвердження Примірного переліку ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти. Наказ МОН № 1633 від 19.12.2017 року. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zaterdzhennya-primirnogo-pereliku-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya-dlya-zakladiv-doshkilnoyi-osviti>

4. Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах. Лист МОН № 1/9-454 від 02.09.2016 року. https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/52246/#google_vignette

Нормативно-правові документи психологічної служби

Наказ МОН від 22.05.18 № 509 “Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

Нормативно-правові документи щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи

1. Щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах. Лист МОН № 1/9-456 від 02.09.2016 року. <https://ips.ligazakon.net/document/MUS27207>

Нормативно-правові документи щодо організації патріотичного виховання дітей в ЗДО

1. Щодо організації роботи дошкільних навчальних закладів по ознайомленню дітей із народними традиціями, святами та обрядами. Лист МОН № 1/9-561 від 20.10.16 року. <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/52584/>

Нормативно – правові документи щодо організації медичного обслуговування:

1. Про затвердження Порядку медичного обслуговування дітей у дошкільному навчальному закладі (Постанова від 14.06.2002 р. №826). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826-2002-%D0%BF#Text>

2. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів. Наказ МОЗ від 24.03.2016 р. № 234). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>

Нормативно – правові документи щодо організації харчування:

Інструкція з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах (Наказ 298/227 від 17.04.2006 р.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0523-06#Text>

Нормативно-правові документи щодо діяльності інклюзивних груп

1. Щодо організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти. Лист МОН № 1/9-691 від 13.11.18 року <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-691729-18#Texti>

Нормативно-правова база в умовах воєнного стану в Україні

1. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

2. Лист МОН №1/3475-22 від 17.03.2022 «Про зарахування до закладів дошкільної освіти дітей із числа внутрішньо переміщених осіб» <https://mon.gov.ua/npa/pro-zarahuvannya-do-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-ditej-iz-chisla-vnutrishno-peremishenih-osib>

3. Лист МОН № 1/3737-22 від 29.03. 2022 «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні». <https://mon.gov.ua/npa/pro-zabezpechennya-psihologichnogo-suprovodu-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-v-umovah-voynnogo-stanu-v-ukrayini>

Допоміжна

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; С. Семчук, С. Попиченко [та інші]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань : Візаві, 2021. 252 с.

2. Богущ А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: Мовленнєві ігри, ситуації, вправи: Навч. посібник. Київ, 2014. 304 с.

3. Ватаманюк Г. Робота з дитячою книгою в закладі дошкільної освіти: теорія і практика : навч.-метод. посіб. Київ : КНТ, 2019. 480 с.

4. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2023. 112с.

5. Гавриш Н. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Дошкільне виховання. 2021. № 3. С. 3 – 8.

6. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2021. 424 с.

7. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях: навч. прогр. та календарно-темат. план / А. М. Богущ, І. Л. Сіданіч, В. Є. Сучок [та ін.]. Київ: ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2019. 164 с.

8. Зайцева Т.Ю. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку: посібник на допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 328 с.

9. Козак Л. В. Сучасна дошкільна освіта: європейський досвід розвитку. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 3-4. С. 235-251.

10. Козубовська І. В., Васьків С. Т., Іваничко І. І. До питання про міжетнічну толерантність. Нотатки сучасної науки: електронний мультидисциплінарний науковий часопис. No 13. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 13.

11. Лист Міністерства освіти і науки України від 15.06.2022 № 1/6435-22 «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами» URL: <https://grm.osv.org.ua/news/1657100554/>

12. Лист Міністерства освіти і науки України від 16.03.2021 № 1/9-148 «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти» URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/66169035d9042510520735.pdf>

13. Лісовець О. В. Національно-патріотичне виховання з основами народознавства: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за спеціальність 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 111 с.
14. Половіна О. А., Кондратець І. В. Дитина у світі мистецтва. Методичні рекомендації до програми Дитина. Авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертутіна [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець; Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. 568 с.
15. Половіна О., Кондратець І. Артосвіта: навчально-методичний посібник. Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2022. 556 с
16. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: підручник. 4- те вид., випр. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» від 24 березня 2021 р. № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2021-%D0%BF#Text>
18. Федорова М.А. Дошкільна лінгводидактика. Житомир, ФОП Левковець, 2022. 313 с.
19. Шиян О. «Зерно любові». Програма духовно-морального виховання дітей Львів: ДНЗ Львівське ВПУ ІКТ, 2018. 61 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/>
2. Міністерство освіти і науки України URL: <http://www.mon.gov.ua/>
3. Освітній портал «Освіта.УА» URL: <http://osvita.ua>
4. Класна Оцінка URL: <http://klasnaocinka.com.ua>
5. Українська педагогіка URL: <http://ukped.com>
6. Інформаційний портал «Знання» URL: <http://znannya.info>
7. Методичний портал URL: <http://metodportal.net>
8. Дитяча публічна онлайн-бібліотека «Читанка» URL: <http://chytanka.com.ua/>
9. «Весела абетка» URL: <http://abetka.ukrlife.org/index.html>
10. Інтерактивні завдання для малюків і школярів URL: www.learning.ua

ДОДАТКИ

Додаток-А

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Зразок титульної сторінки звітної документації

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

з педагогічної практики

в групах молодшого дошкільного віку

здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 012 Дошкільна освіта

денної/заочної форми навчання

Русин Евеліна Юріївна

База практики: _____

Термін проходження практики: _____

Керівник практики від ЗВО: _____

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЗВІТ

про проходження педагогічної практики
в групах молодшого дошкільного віку
здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта
денної/заочної форми навчання
Прізвище та ім'я студента

Зразок написання звіту

Я, Іванова Івана Іванівна, педагогічну практику (ознайомчу) проходила в старшій групі на базі Закладу дошкільної освіти «Казка» м.Ужгород з 01 квітня по 14 квітня 2024 року.

Заклад знаходиться за адресою – вул. Лесі Українки, 15. Директор – Маленька Н.І., вихователь-методист – Ясініцька О.П., вихователі групи «Дзвіночок» – Самодурова В. В. та Шаровецька М.І.

У закладі функціонує 5 груп, одна група – раннього віку, 3 групи – дошкільного і одна – логопедична. Педагогічний процес здійснюють 16 педагогів, які мають вищу педагогічну освіту. Є в закладі практичний психолог і логопед.

«Казка» – новий (3 роки з дня відкриття), затишний, естетично-оформлений і достатньо матеріально-забезпечений заклад, оснащений новими меблями, ігровими спорудами, приладдям медичного і господарського призначення, технічними засобами навчання відповідно існуючих вимог. Групові кімнати і кабінети вузьких фахівців та адміністрації забезпечені відповідною літературою, дидактичними і наочними посібниками, іграшками, інформаційними стендами тощо. Усе це дає підстави стверджувати, що в ЗДО «Казка» створені належні і відповідні усім вимогам умови для здійснення педагогічного процесу, створене й організоване ефективне освітньо-розвивальне середовище для повноцінного функціонування.

Упродовж звітнього періоду було здійснено роботу в таких напрямках – організаційному, навчальному, виховному, методичному, науково-дослідному.

I. Організаційна робота

Організаційна робота передбачала ознайомлення із дошкільним закладом, адміністрацією, вихователем і групою, у якому проходила практику; вивчення документації – статуту закладу, плану роботи закладу, розкладу занять та режимних процесів, списку дітей, розділами журналу обліку відвідування; перспективним і календарним плануванням, методичним забезпеченням та розвивальним середовищем групи, сайтом дошкільного закладу, його структурою і змістовим наповненням. У перші дні практики було складено індивідуальний план власної діяльності, оформлено щоденник.

Вивчалось наповнення методичного кабінету та оснащення кабінетів вузьких спеціалістів, освітньо-розвивальне середовище. Допомогала оформляти виставку дитячих робіт «Умілі ручки».

II. Навчальна робота

Проведена навчальна робота упродовж звітнього періоду полягала у відвідуванні занять вихователя та вузьких спеціалістів (музичного керівника, інструктора з фізичного виховання), посильній участі у заходах, які проводилися на базі ЗДО. Так, за період проходження практики здійснювалося спостереження за роботою вихователя упродовж робочого дня, як вона організовує різні види дитячої діяльності на заняттях та поза ними. Допомогала здійснювати режимні процеси **(які саме) в I та II половині дня**. Самостійно проводила режимні процеси, а саме.....

III. Виховна робота

Сутність проведеної виховної роботи з дошкільниками полягала у спостереженні за роботою вихователя та помічника вихователя, а також самостійної роботи щодо розв'язання виховних задач, які виникали упродовж дня (запам'ятовування свого місця за столом, шафи, стільчика, орієнтування у

санітарно-гігієнічній кімнаті, ігри з іграшками, охайне складання одягу на стільчику, хто буде очолювати колону тощо).

IV. Методична робота

Упродовж звітнього періоду використовувала можливість поспілкуватися з методистом, завідувачем, психологом на такі теми, як: «Вікові особливості дошкільників», «Залучення батьків до життя ДНЗ».

V. Висновок

Педагогічна практика озброїла мене знаннями з організації освітньо-виховного процесу в ЗДО, допомогла зрозуміти сутність навчальної і виховної роботи, усвідомити роль методичних знань і самоосвіти в педагогічній діяльності та важливість і необхідність безкорисливої любові до дітей, виявити кращі риси і здібності педагога й керівника. Вважаю, що у виборі професії не помилилася й успішно працюватиму на освітянській ниві.

10.11.2024

Здобувачка практики: _____ Іванова І.

Взірець щоденника практики

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

педагогічна практика в групах молодшого дошкільного віку

(вид і назва практики)

Студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет, інститут суспільних наук _____

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Освітній рівень бакалавр _____

Спеціальність 012 Дошкільна освіта _____

Освітня програма Дошкільна освіта _____

Курс, група 2/3 _____

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на базу практики

(найменування бази практики)

М. П. « ____ » _____ 20 ____ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з бази практики

(найменування бази практики)

М. П. « ____ » _____ 20 ____ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Зразок оформлення 3-ї сторінки щоденника практики

№ пп	Назва робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Настановча конференція	02.04					Виконано
	Ознайомлення з ЗДО	03.04					Виконано
	Знайомство з вихователями групи, в якій буде проходити практика та вихованцями групи	03.04					Виконано
	Спостереження за режимними процесами в I пол.дня	04.04	11.04	11.04			Виконано
	Спостереження за режимними процесами в II пол.дея	05.04	12.04				Виконано
	Спостереження за роботою вихователя у групі з подальшим аналізом	05.04	11.04				Виконано
	Проведено пробне заняття			15.04			Виконано
							Виконано
							Виконано
	Проведено залікове заняття				12.04		Виконано
	Оформлення звітної документації. Комплектація матеріалів для фото звіту.				25.04		Виконано

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Вихованця молодшої групи

Закладу дошкільної освіти №

(прізвище та ім'я дитини)

складена здобувачем першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

2/3 курсу денної/заочної форми навчання

спеціальності «Дошкільна освіта»

(прізвище, ініціали студента)

Методичні рекомендації щодо складання психолого-педагогічної характеристики дитини дошкільного віку

Психолого-педагогічна характеристика на вихованця дитячого садка, зразок якої повинен бути у вихователя та інших педагогічних працівників, які працюють в ЗДО, являє собою офіційний документ. Запросити характеристику мають право батьки, законні представники, можливий також запит від прокуратури або суду. Іншим особам характеристика на дитину від вихователя не надається.

У характеристиці детально описуються особистість дитини, розвиток її пізнавальних здібностей і ступінь адаптації в дошкільному закладі.

Вимоги до оформлення документа

До складання характеристики залучаються всі фахівці, що працюють з дитиною: педагог, психолог, логопед, медична сестра. При її написанні можуть бути використані всі наявні в розпорядженні дитячого закладу документи:

- медична карта, де є дані про стан здоров'я дитини;
- матеріали діагностичних досліджень, їх відповідність об'єктивним програмним показникам норми, динаміка розвитку;
- відомості про сім'ю.

Характеристика на дитину в ДНЗ від вихователя підписується завідувачем дитячим садом і засвідчується печаткою установи. Незважаючи на відсутність затверджених форм її складання, на неї поширюються основні вимоги діловодства. Це повинен бути друкований текст з назвою документа, чітким зазначенням, на кого складено і в яку організацію надається. Внизу проставляється дата. Через деякий час можуть запросити повторну характеристику, тому вихователю доцільно вести щоденник спостереження за дитиною, щоб відзначити зміни, що відбулися.

Для написання об'єктивної характеристики слід врахувати такі рекомендації:

- спостерігати за дитиною варто в природних умовах її життя, наприклад у грі;
- вивчення варто проводити в різних видах діяльності;
- не допускати власних домислів;
- дізнатися про сім'ю дитини, визначити людей, які мають найбільший вплив на розвиток малюка (це необов'язково можуть бути батьки);
- провести бесіду з цими людьми, щоб оцінити сімейну атмосферу;
- описати стан здоров'я малюка.

Психолого-педагогічна характеристика на вихованця дитячого садка повинен включати такі структурні моменти:

- ✓ склад сім'ї (багатодітна, неповна, яка виховує дитину-інваліда, заміщає), ступінь матеріальної забезпеченості, хто з дорослих членів сім'ї в більшій мірі займається вихованням дитини: водить в дитячий сад, бере участь у виховному процесі дошкільного закладу, який відвідує батьківські збори. Як батьки взаємодіють з педагогічним колективом, прислухаються до його рекомендацій;
- ✓ чи у повній мірі забезпечуються потреби дитини: відповідає чи одяг сезону, забезпечується своєчасне лікування, виконуються рекомендації медиків. Важливо відзначити наявність охайності, можливих страхів по відношенню до дорослих, скарг на жорстоке ставлення з боку батьків, слідів побоїв синці невідомого походження;

- ✓ у характеристиці діяльності необхідно описати: наскільки дитина опанувала навички елементарних побутових дій (вміє одягнутися, взутися, вмитися, розчесатися, користуватися столовими приборами і т. д.);
- ✓ якими видами графічної конструкторської діяльності володіє дитина (навички малювання, ліплення, ігор з конструктором, виконання дій за аналогією і за словесною інструкцією і т. д.);
- ✓ участь у заняттях і ставлення до навчальної діяльності (залучений в процес, розуміє завдання педагога, який має темп роботи, як швидко стомлюється і відволікається, як довго вміє концентрувати увагу, як долає труднощі);
- ✓ психологічні риси: адекватність емоційних реакцій, загальний фон настрою, вміння спілкуватися з дітьми і дорослими, елементарні знання про мораль, рівень агресивності, вміння підкорятися і інші;
- ✓ рекомендації по роботі з дитиною.

Особливості ігрової діяльності

В іграх відбувається розвиток дошкільника. Саме тому опис особливостей ігрової діяльності повинен включати характеристика вихованця дитячого садка. Зразок цієї частини документа може включати інформацію про те, як дитина проявляє себе в грі: з інтересом, ініціативно, правильно розуміє правила, чи є улюблені заняття, бере участь у сюжетно-рольових іграх та яку роль при цьому вибирає. Взаємодіє з дітьми під час гри? Переносить свій досвід в неї? Всі сюжети і завдання доступні його уяві? Вміє змінювати зміст гри і займати лідерську позицію?

Педагогічна частина характеристики складається з важливих відомостей, які потрібно включити:

- ✓ засвоєння дитиною програми;
- ✓ темп роботи на заняттях і стомлюваність;
- ✓ вираженість пізнавального інтересу;
- ✓ прояв ініціативи;
- ✓ поведінка з педагогами і дітьми.

Приклад характеристики дошкільника можна включити опорні фрази і формулювання, які в подальшому полегшать процес роботи над реальним документом:

- ✓ психологічна атмосфера і емоційний фон у родині: доброзичлива, конфліктна, тепло і турбота, відчуженість, бажання/небажання проводити разом час і спілкуватися;
- ✓ психологія ігрової діяльності: виступає лідером у групових іграх, займає пасивну позицію, любить грати один, розуміє не розуміє правила гри, вибирає сюжетно-рольові ігри/воліє предметну діяльність, активний/пасивний;
- ✓ ставлення до творчої діяльності: не проявляє зацікавленості, віддає перевагу заняттям музиці/малювання/конструювання;
- ✓ темперамент: урівноважений/емоційно неврівноважений, рухливий/інертний;
- ✓ характер: впевнений в собі не впевнений, на критику реагує адекватно/неадекватно, товариський/замкнутий;
- ✓ довільність, переключення, стійкість уваги, пам'ять розвинена достатньо/недостатньо;

✓ загальна і дрібна моторика, мова розвинені відповідно до віку/слабо розвинені.

З таких загальних відомостей може бути складена досить повна характеристика дошкільника. Зразок її можна доповнити якимись даними, які відносяться до особливостей конкретного дошкільного закладу (логопедичний ухил, корекційні групи тощо). Головне, щоб приклад був максимально наближений до реалій того закладу, в якому він складений. Думка педагогів ЗДО впливає на долю дитини, тому до написання характеристики слід підходити з великою відповідальністю.

Зразок

Характеристика вихованця ЗДО «Ромашка»

Народився, відвідував ЗДО «Ромашка» з вересня 2021 по червень 2022 року. За час занять в дошкільному закладі зарекомендував себе як дитина, яка контактує з дорослими вибірково, за власним уподобанням. З ровесниками вступає в контакт частково, за вимогою. В діяльність включається не відразу, досить обережно.

Зовнішній вигляд дитини охайний, без виражених особливостей, відповідає віку. Фізично дитина розвинута добре. Соціально-побутові навички, самообслуговування недостатньо сформовані. Загальна інформованість і соціально-побутове орієнтування слабкі. Дитина не називає імена вихователів та ровесників. Увага нестійка. Є спокійним, не заважає іншим, конфліктних ситуацій не створює. Потребує похвали та заохочення.

Пам'ять розвинена слабо, дитина не запам'ятовує та не переказує почутого. Елементарні навички розвинуті на достатньому рівні. Хлопчик не проявляє цікавості на заняттях, не називає всіх предметів, явищ і властивостей.

Мовлення дитини не відповідає віковій нормі. У хлопчика відсутні самостійні зв'язні висловлювання. Повторює поодинокі слова, останні склади в словах. Мова не чітка. У зв'язку із порушенням мовлення важко визначити рівень опанування програмового матеріалу.

Характеристика складена для пред'явлення за місцем вимоги.

Дата.

Підписи.

**СЦЕНАРІЙ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ
ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ОСІННЬОГО/ ЗИМОВОГО ЦИКЛУ СВЯТ**

КОНСПЕКТ КВЕСТ-ІГРИ
ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
НА ТЕМУ:

КОНСПЕКТ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГУЛЯНКИ ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

НА ТЕМУ:

* **Цільова прогулянка** – це форма роботи, що має ряд спільних з екскурсією рис. Зокрема, вона проводиться у природних умовах на території дитячого садка або за його межами. Включає спостереження за незначною кількістю природних об'єктів та збір природного матеріалу або ігри.

Цільові прогулянки на природу, що інтегруються з пішохідними переходами, є зручною й корисною формою організації дітей, що дає можливість знайомити їх з найближчим природним оточенням.

Цільові прогулянки вносять різноманітність у життя дітей, збагачують їхню уяву, дають змогу краще пізнати природне середовище місцевості, де вони мешкають : парк, сквер, ліс, луки, поле, ставок, річку. Такі прогулянки можуть проводитися не тільки з пізнавальної, а й з пізнавально-практичною метою - збирання ягід, грибів, насіння дикоростучих трав для підгодовування птахів узимку.

Проводиться у час, відведений для щоденної прогулянки.

З дітьми молодшої групи проводять екскурсії-огляди території дитячого садка, цільові прогулянки на город або тематичні цільові прогулянки по території дошкільного закладу ("Наші квітники", "Нас запросили у гості дерева" тощо).

Цільова прогулянка частіше всього служить для закріплення та уточнення знань з певної теми або готує дітей до засвоєння якогось матеріалу на занятті.

**ДИДАКТИЧНИЙ / РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ
З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ТА КУЛЬТУРИ
МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ,
ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДНИМ ДОВКІЛЛЯМ
ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

НА ТЕМУ:

**КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО/ПРОБНОГО ЗАНЯТТЯ
З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ТА КУЛЬТУРИ
МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ,
ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДНИМ ДОВКІЛЛЯМ
ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
НА ТЕМУ:
ДАТА ПРОВЕДЕННЯ -**

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ЗАНЯТЬ

Заняття в групах молодшого дошкільного віку

У групах дітей молодшого дошкільного віку достатньо звичайного повідомлення про тему заняття. Діти поступово привчаються до певних правил поведінки на заняттях. Про них вихователь весь час нагадує дітям і при організації заняття і на початку його. Закінчення заняття в молодших групах спрямоване на посилення позитивних емоцій, пов'язаних зі змістом заняття та з діяльністю дітей. Підсумкове судження та оцінку висловлює вихователь, час від часу залучаючи до неї дітей.

Підготовка вихователя до заняття

Організуючи заняття з дошкільнятами, необхідно, перш за все визначити його головну мету. А полягає вона в тому, чи буде це заняття носити розвиваючий характер або переслідувати суто навчальну мету. На навчальному занятті діти накопичують необхідний особистісний досвід: знання, вміння, навички і звички пізнавальної діяльності, а на розвиваючому вони, використовуючи набутий досвід, самостійно добувають знання. Тому в освітньому процесі дошкільного закладу повинні використовуватися і розвиваючі, і навчальні заняття. При цьому необхідно пам'ятати, що, для того щоб дитина могла бути успішною у власній дослідницькій діяльності, їй необхідні певні знання та навички.

Навички самостійної дослідницької діяльності діти починають набувати на навчальних заняттях. З цією метою в них вводяться елементи проблемного викладу навчального матеріалу, евристичної бесіди, організовується колективний чи індивідуальний самостійний пошук, експериментальна діяльність. Навчальні та розвиваючі заняття будуються за абсолютно різними схемами, і вихователі повинні це добре знати.

Зазвичай, готуючись до заняття, педагог підбирає дидактичний матеріал, що дозволяє йому використовувати завдання різного ступеня складності.

Підбір дидактичного матеріалу до особистісно-орієнтованого заняття вимагає від педагога ще й знання індивідуальних переваг кожної дитини в роботі з матеріалом. Він повинен мати у своєму розпорядженні набір дидактичних карток, що дозволяють дітям працювати з одним і тим же змістом, передбаченим програмними вимогами, але передавати його при цьому різними способами: словом, знаково-умовним позначенням, малюнком, предметним зображенням і т.д.

Класифікація дидактичного матеріалу, підбір та використання його в ході заняття вимагають особливої підготовки педагога, і перш за все знань психофізіологічних особливостей дітей, вміння виявляти і продуктивно їх використовувати у процесі засвоєння.

Не менш важливі сценарій заняття і його «режисура». Для цього вихователю слід відносити всі інформаційні методи роботи на занятті - до фронтальних, а всі форми самостійної або парної роботи - до індивідуальних. Тому при підготовці до заняття треба заздалегідь спроектувати всі можливі типи спілкування, які відповідають навчальним цілям, усі форми спілкування між партнерами по пізнанню.

Поради вихователям щодо ефективної організації занять

Не дистанційуйтеся від дітей. Самі підійдіть і сядьте біля них, спостерігайте за іграми, вслухайтесь у розмови.

Зробіть початок заняття нефіксованим у часі. Візьміть усе, що ви приготували до заняття і розмістіть матеріали так, щоб діти могли їх бачити: розкладіть на ігровому килимку навколо себе предметні картинки або чистий аркуш ватману і маркери, фізичну карту України чи дитячу енциклопедію, відкриту на сторінці, де зображено карту зоряного неба. Почніть працювати з матеріалом — розглядати, вирізати, малювати тощо. Організуйте це таким чином, щоб у дітей з'явився інтерес до вашої діяльності. Зверніться до тих, хто виявив цікавість або просто перебуває поряд, із проханням допомогти: подати, притримати, розмішати фарбу.

Залучіть двох-трьох дітей до спільної діяльності. Проводьте її у такому емоційному стані, щоб інші діти самостійно, без спонукань, захотіли долучитися до неї.

Приберіть чи зведіть до мінімуму монологічну форму спілкування з дітьми. Будуйте його на засадах ділового партнерства та конструктивного діалогу. Лише так ви зможете пізнати і врахувати в освітньому процесі інтереси дітей та індивідуальні особливості протікання психічних процесів.

Намагайтеся прив'язати до реального життя дітей усю навчальну інформацію, що подається. Наприклад, ознайомлення з професіями дорослих проведіть на основі бесіди про професії батьків та знайомих людей з найближчого оточення. Розіграйте ситуацію про те, як одна з відомих дітям професій (водій автобуса, кухар, лікар, вихователь) «зникла». Поміркуйте разом про наслідки такої ситуації. Зробіть це весело і смішно. Поверніть дитячий сміх до дитячого садка!

А навчаючи дітей побудови упорядкованих послідовних рядів: великий — менший — найменший, принесіть і розкладіть на килимку багато різних за розміром пластикових пляшечок і кришечок до них. Попросіть знайти до кожної пляшечки відповідну кришечку, потім (чи, можливо, дітям захочеться спочатку) побудувати ряд: від найбільшої пляшечки до найменшої. Під час цієї діяльності є можливість поміркувати над можливостями використання пляшечок у побуті. Скажімо, виготовити з них совок для піску чи інших сипучих речовин, годівничку для птахів, вазу для олівців, «гантелі» (наповнити пляшки водою) для занять фізкультурою чи навіть шумовий музичний інструмент (наповнити пляшки горохом, квасолею, жолудями, мушлями тощо), щоб потім створити своєрідний оркестр.

Особливістю таких занять є прихованість навчальних завдань від дітей. Вони існують лише для вихователя, зафіксовані у плані його роботи та втілюються у партитурі робочого дня. Для дітей це цікава діяльність, забарвлена позитивними емоціями спілкування та відкриттів. Та за появи ознак втоми вихователь має завершити.

Особливості побудови занять в молодшій групі:

1. Вступна частина заняття короткотривала, обов'язково має містити спеціальний прийом зацікавлення дітей /сюрпризний прийом тощо/, перехід до навчальної діяльності від ігрової має бути невимушеним, емоційним.
2. Більшість занять проводять у ігровій формі.

3. Основна частина має бути різноманітною за видами діяльності дітей, вони повинні чергуватися так, щоб було переключення із активних на менш активні.
4. У підсумку заняття не слід довго аналізувати поведінку дітей, обмежитись загальною оцінкою діяльності на занятті. Форма оцінки має бути емоційною, позитивною.

Загальна структура і вимоги до організації заняття із зображувальної діяльності (малювання, аплікація, ліплення)

В організації занять велику роль грають послідовність етапів роботи та розподіл обов'язків між вихователем, пом. вихователя та дітьми. Вказівки даються на кожному занятті ЗД.

Структура заняття:

- 1) Повідомлення змісту роботи, сюрпризний момент, створення емоційного настрою.
- 2) Читання літератури, бесіда.
- 3) Аналіз об'єкта відображення.
- 4) Вказівки до виконання роботи, поясненні та показ прийомів виконання, попередній інструктаж.
- 5) Апробація прийомів роботи (індивідуально біля дошки, фронтально, в повітрі, на додатковому аркуші, попереднє викладання деталей для аплікації).
- 6) Вправи на підготовку кисті до роботи, або фізкультхвилинка.
- 7) Самостійна робота. Поточний інструктаж.
- 8) Підсумок заняття.

Примітка

В молодшій групі за 5 хвилин до кінця заняття дітей попереджують, привчають дітей закінчувати завдання разом. Слід уникати затягування занять. Якщо малюнок або аплікація виявилися не закінченими дати змогу закінчити її в другій половині дня. В молодшій групі аналіз тільки позитивний.

Добір матеріалу:

- 1) Продумати формат і кольори аркуша для малювання і аплікації, підготувати папір на 5-10 аркушів більше, щоб можна було замінити.
- 2) Підточити олівці.
- 3) Гуашева фарба заздалегідь розводиться до густоти сметани, підбирається колір і відтінки, щільно закривається, підготувати пензлики, ганчірочки, банки для води (якщо це малювання).
- 4) Для аплікації готуються кольорові форми для наклеювання.
- 5) Клей.
- 6) Глину тримають в поліетилені, перед заняттям ділять на шматки, готують дошки, аркуші паперу, вологу ганчірку.
- 7) Пластлін добирається по кольору на тих заняттях, для яких важливий колір, перед заняттям підігріти.
- 8) Наочні матеріали (предмети, іграшки, ілюстрації, зразки вихователя) мають бути естетичні, розташовуватись на рівні очей дітей. Для малювання з природи потрібен лист картону (один бік темний, другий світлий) на його фоні ставляться зображувані предмети, фон вибирається в залежності від кольору природи. Для малювання квітів використовується ваза (пояснити, що її малювати не треба, а для ліплення використовується поворотний станок. В кожній групі повинен бути стенд для дитячих робіт по ліпленню, аплікації, малюванню.

Матеріали і обладнання зберігаються в певному місці, повинні бути чітко розділені по видам діяльності.

Види занять з малювання:

- 1) предметне (малювання окремих предметів)
- 2) сюжетне
- 3) декоративне

Предметне - за безпосереднім спостереженням (з натури). Загальними завданнями навчання малюванню окремих предметів є наступні:

- 1) навчити зображувати форми та будову предметів, передача пропорційних співвідношень частин, змін у зв'язку з нескладним рухом..
- 2) навчити зображенню деяких характерних деталей, що роблять зображення виразним, образним.
- 3) передавати кольори предмета відповідно до його змісту й характеру.
- 4) розвивати технічні навички в малюванні олівцями, фарбами та ін.

Сюжетне - в молодшій групі передача сюжету в малюнках реалізується за рахунок малювання окремих предметів, а сюжет вони висловлюють словом, рухом: малюючи машину дитина говорить: «вона поїхала», «вона везе вантаж». Так, намальований прапорець може стати сюжетним задумом на тему «Свято».

Декоративне - вчити заповнювати площу аркуша різними технічними прийомами, різними кольорами та відтінками, різними матеріалами, з урахуванням чергування елементів.

В молодшій групі :

- 1) Розвивати інтерес і бажання малювати;
- 2) Розвивати органи чуття дитини, виховувати увагу, спостережливість та естетичні почуття при ознайомленні з навколишнім життям і в процесі образотворчої діяльності;
- 3) Розрізняти і правильно називати фігури, кольори та їх відтінки;
- 4) Правильно тримати олівець і пензлик, охайно набирати фарбу, віджимати зайву, вести пензликом лише за ворсом, промивати його та обсушувати;
- 5) Ознайомлювати з декоративним візерунком, використовуючи доступні твори декоративного мистецтва.

Загальна структура і вимоги до організації заняття з розвитку мовлення

Плануючи заняття, враховуйте, що зміст навчання в кожній віковій групі відображає пізнавальну тему тижня.

Зміст мовленнєвого заняття охоплює такі складові:

- звукову культуру мовлення,
- збагачення словника,
- граматична правильність мовлення,
- вправляння в зв'язному діалогічному і монологічному мовленні.

Комплексне мовленнєве заняття – це заняття, що складається із трьох самостійних частин, кожна з яких присвячена одному з зазначених вище розділів мовленнєвої роботи. Враховуючи рівень підготовки дітей, педагог визначає самостійно, який розділ розглядати з дітьми першим. В окремих випадках доцільно розпочинати заняття з роботи над словником чи граматичною правильністю мовлення, а потім переходити до розв'язання завдань з розвитку зв'язного мовлення, які є обов'язковими елементами комплексних занять. Робота над звуковою культурою мовлення зазвичай є третьою частиною заняття.

Тематичне мовленнєве заняття присвячують реалізації завдань з звукової культури мовлення, збагачення словника або граматичної правильності мовлення.

Завдання для відпрацювання мовленнєвого матеріалу будуйте на змісті заняття з ознайомлення із природою чи ознайомлення з навколишнім світом, яке планують на понеділок чи вівторок відповідно до пізнавальної теми тижня.

Орієнтовна структура заняття з розвитку мовлення

1. Організаційний момент, вступна бесіда (чи розповідь).
2. Словникова робота з теми (повторення лексики попереднього заняття у межах однієї теми, введення нових слів, закріплення їх). Ігри та ігрові вправи.
3. Фонетика: показ артикуляції звуків (фрикативний [г], тверді шиплячі, губні та задньоязикові), вимова звуків та звукосполучень. Чистомовки, віршики, ігри та звуків наслідування, ігрові вправи.
4. Діалог з теми, що вивчається («Розмова по телефону», «У крамниці»).
5. Фізкультхвилинка.
6. Зв'язне мовлення: бесіда та розповідь за картиною, переказ, описові розповіді, сюжетні розповіді за зразком, дидактичні ігри.
7. Граматика: ігри та вправи на формування граматичної правильності українського мовлення.
8. Ігри на закріплення теми.

У молодшій групі організаційний момент починається рідною для дітей мовою. На перших заняттях доцільно проводити й вступну бесіду чи розповідь також рідною мовою.

Загальна структура і вимоги до організації заняття з ознайомлення з природою (довкіллям)

В практиці ознайомлення з природою мають місце:

- тематичне заняття;
- заняття-спостереження за живими об'єктами;
- заняття-розповідь;
- заняття-узагальнююча бесіда;
- сюжетно-дидактична гра /в молодших групах – дидактична гра як самостійне заняття/;
- колективна праця в природі, як окреме заняття.

Останнім часом у зв'язку з посиленням актуальності екологічного виховання та освіти дітей значна кількість занять по ознайомленню їх з природою має форму так званих комплексних або інтегрованих занять. На них природничий матеріал поєднують з матеріалом інших розділів програми, зокрема, з народознавством, ознайомлення дітей з працею дорослих, суспільним життям, зображувальною діяльністю дітей, розвитком мовлення та формуванням математичних уявлень. Можлива також інтеграція природничого та екологічного матеріалу з фізичною культурою,

У структурі комплексного заняття завжди чітко можна виділити 2-3 частини, які являють собою своєрідні фрагменти занять з різних розділів програми. Інтегровані ж заняття часто передбачають нетрадиційний зміст, на якому вирішуються пізнавальні завдання.